



vakblad voor
informatieprofessionals

► 6 INTERVIEWS

MUZIEK BIBLIOTHECARIS ZOEKT NIEUWE TOONSOORT

(pag. 12)



EUvsDisinfo

Nepnieuws waakhond
sterft zachte dood

Mister Samenwerking

Martijn Kleppe (KB) als
verbinder in het erfgoedveld

Academische tegenbeweging

Wetenschappers zetten zelf
kennisdeelplatformen op

Stedelijke datadeler

Chattanooga (VS) revisited

2018 | 03



COLOFON

IP is samen met Informatie-Professional.nl het onafhankelijke platform voor de informatiespecialist van vandaag en morgen. De lezers werken in de informatie-, bibliotheek-, archief- en erfgoedwereld.

ISSN: 1385-5328

IP is een uitgave (22ste jaargang) van Uitgeverij IP
Charlotte van Pallandtlaan 18
2772 TR Voorburg
tel. 06-44 09 19 85
www.informatieprofessional.nl

redactieadres

IP, Charlotte van Pallandtlaan
18, 2772 TR Voorburg,
tel. 06-44 09 19 85,
e-mail redactie@informatie-
professional.nl.

redactie

Maarten Brinkerink, Wilbert
Helmus, Frank Huysmans,
Dafne Jansen, Vincent M.A.
Janssen, Alice de Jong,
Evelien de Jonge, Andrea
Langendoen, Leen Liefsoens,
Edwin Mijsbergen, Ronald de
Nijs (eindredacteur), Matthijs
van Otegem, Vincent Robijn,
Eric Sieverts, Sjors de Valk en
Daniël de Vette.

vormgeving

Eric van den Berg,
egfvdberg@upcmail.nl,
Tom van Staveren,
graphicisland@upcmail.nl.

medewerkers aan dit nummer

Attilio Bottegai, Jos Damen,
Marieke van Delft,
Jantien Dubbelman,
Raymond Snijders, Mirjam
Schaap, Jeroen Sondervan
en Ria Warmerdam.

abonnementen

Voor abonnementsprijzen en
andere informatie zie
InformatieProfessional.nl.

advertentieverkoop

Voor informatie over adverteren
in blad of op de site:
Rajin Roopram, e-mail
rajin.roopram@kbenp.nl,
tel. 06-15201724.

Het verlenen van toestemming
tot publicatie in dit tijdschrift
strekt zich tevens uit tot het
in enigerlei vorm elektronisch
beschikbaar stellen.

INHOUD



06

EU-nepnieuws- waakhond sterft zachte dood

EUvsDisinfo had hét
wapen tegen nepnieuws
moeten worden, maar
de Brusselse campagne
schiet haar doel voorbij.

Vincent M.A. Janssen

08

Levens van mensen in slavernij zichtbaar gemaakt

Historicus Coen van
Galen heeft zich ervoor
ingezet om de Surinaamse
slavenregisters openbaar
te maken. Vanaf 1 juli zijn
ze digitaal beschikbaar.

Ronald de Nijs

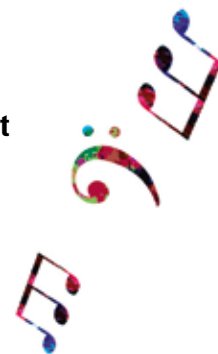


12

Muziekbibliothecaris zoekt nieuwe toonsoort

De eigen muziekcollecties
worden minder belangrijk,
maar specialistische kennis
blijft nodig. Dat blijkt uit
een rondgang onder zes
muziekspecialisten.

Ria Warmerdam



RUBRIEKEN

04

Foto van de maand

De beste
van Nederland

07

IPlingo

Lootboxes

10

Oude bronnen

De STCN
is nooit af

11

Wisselcolumn

Tijd om gaten
in software
te dichten



18

Mister Samenwerking



Als het nieuwe hoofd afdeling Onderzoek bij de KB wil Martijn Kleppe inzetten op meer samenwerking met het erfgoedveld.

Ronald de Nijs

23

Een academische tegenbeweging

Nieuwe online platformen voor het delen van academische artikelen zien het licht. Verrassend vaak worden ze door wetenschappers zelf opgezet.

Jeroen Sondervan



26

Open data in Chattanooga revisited

In 2015 besteedde IP aandacht aan de open data portal van de stad Chattanooga (VS). Hoe is het sindsdien met deze portal vergaan?

Edwin Mijsbergen

28

Archives in liquid times

Het jaarboek *Archives in liquid times* biedt veel reflectie op de veranderende archiefwereld. Maar hoe zit het met de oplossingen?

Mirjam Schaap



MUZIEK

Is straks alles digitaal is, kunnen we de muziekcollectie opdoeken.' Dit geluid viel rond 2010 her en der te beluisteren. Inderdaad zijn cd's en bladmuziek uit aardig wat openbare bibliotheken verdwenen, al waren vooral bezuinigingen daar debet aan. Wat niet is verdwenen, is het vak van muziekbibliothecaris. Het is een specialisme waarin vak- en muziekkennis en heel diverse collecties samenkomen. Ria Warmerdam interviewde zes muziekbibliothecarissen over hun werk en de toekomst van hun specialisme. Daarnaast belicht Attilio Bottegall vanuit Florence de werkzaamheden en collecties van het Toscaanse Centrum voor Muziekdocumentatie. Na lezing van deze artikelen beseft je dat 'alles in de cloud' een utopie zal blijven – en dat dat maar goed is ook.

Verder in deze IP een interview met een netwerker pur sang: Martijn Kleppe, opvolger van Hans Jansen als hoofd Onderzoek van de Koninklijke Bibliotheek. Ook aandacht voor sociale netwerken. Commerciële deelplatforms voor wetenschappelijke publicaties zoals Academia.edu en ResearchGate krijgen er not-for-profit-pendanten bij, vaak opgericht door wetenschappers zelf, signaleert Jeroen Sondervan. Edwin Mijsbergen bekijkt hoe het open data-project van de stad Chattanooga zich sinds 2015 verder heeft ontwikkeld. En hoe het met de privacy van je gebruikers verder moet na 25 mei? Raymond Snijders praat je bij.



Frank Huysmans

REDACTIONEEL

33

Werk

Recruiter
Erwin la Roi

34

Lifehacking

Slimme
vertaalslag

35

Juridische kwesties

Mag het een
privacywetje
meer zijn?

37

Standplaats Florence

Toscaans
muzikaal erfgoed
is springlevend

38

Tof of sof

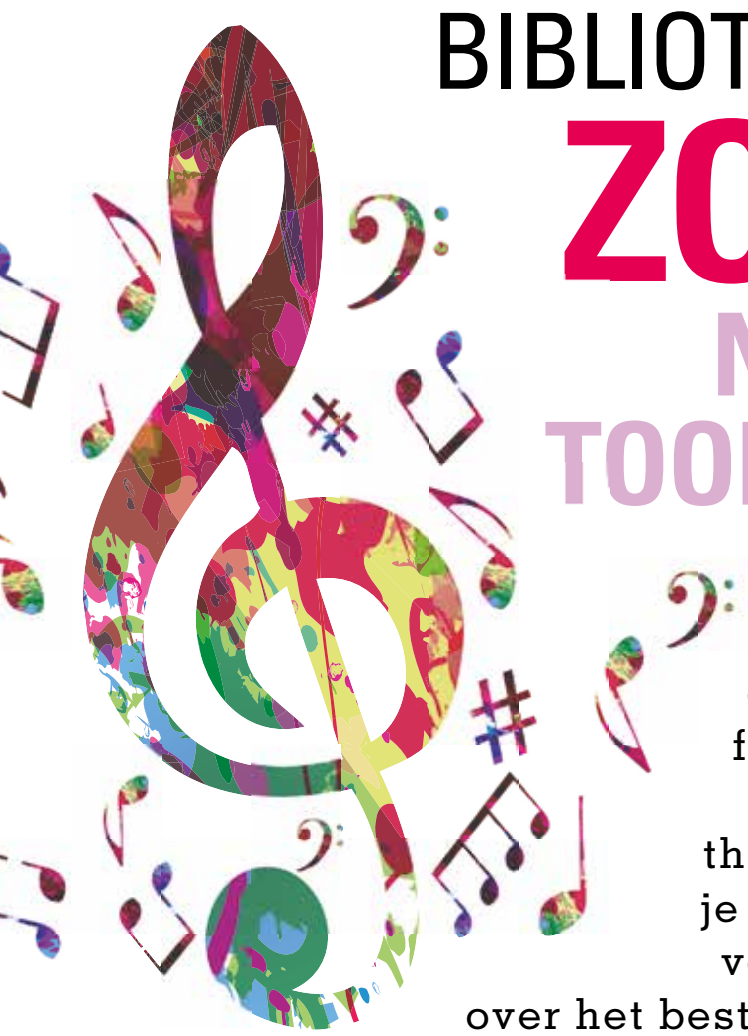
Copyright
checken met
Wikidata

39

Column

De agonistische
bibliotheek

► 6 INTERVIEWS



MUZIEK BIBLIOTHECARIS ZOEKT NIEUWE TOONSOORT

Wanneer je op een verjaardagsfeestje vertelt dat je muziekbibliothecaris bent, krijg je eerst een reactie van verwondering

over het bestaan van dat vak.

Vervolgens volgen vragen of je noten leest, welk instrument je zelf bespeelt en met welke muziekcollectie je je bezighoudt. Die eigen collecties worden minder belangrijk, maar er blijft specialistische kennis nodig om het muzikale pad door de digitale informatiejungle te kunnen hakken. Het vak groeit volop mee met de tijd. Daarvan kunnen deze muziekspecialisten uit diverse disciplines getuigen.

Joost van Gemert:

**'Ik zie nog steeds
bestaansrecht
voor een papieren
collectie'**

Joost van Gemert is vakspecialist bij de Universiteitsbibliotheek Utrecht. De bibliotheek heeft twee vestigingen. In de UB Uithof huizen de bètawetenschappen, in de UB binnenstad vinden geesteswetenschappen, rechten, economie en bestuurlijke organisatie onderdak. Als vakspecialist geesteswetenschappen houdt musicooloog Van Gemert zich naast muziek ook bezig met religie, Arabisch en klassieke talen. De muziekwetenschap is met 25 à 30 eerstejaarsstudenten een klein maar stabiel vakgebied.

De vakspecialisten vormen met de publieksdiensten en de collectiediensten de driehoek van de operationele bibliotheek. Het is de taak van een vakspecialist om intermediair te zijn tussen docenten, studenten en bibliotheek met betrekking tot alle bibliotheekdiensten. 'Daarbij zijn digitale informatiebronnen en digitale publicatieplatforms een zeer belangrijke schakel,' vertelt Van Gemert. 'De UB heeft sinds internet geen monopolie meer op de wetenschappelijke informatievoorziening. Het is cruciaal dat studenten en docenten alle bronnen op waarde weten te schatten en leren om de gevonden informatie goed te verwerken.' Zo zijn er cursussen binnen het curriculum waar men leert om te gaan met literatuurmanagementsystemen, de regels van het auteursrecht en de juiste wijze van publiceren via bijvoorbeeld open access en het wetenschappelijke archief van de Universiteit zelf: het Utrecht Uni-

**Ria Warmerdam**

Muziekbibliothecaris op de catalogusafdeling van de Bibliotheek Utrecht, titelbeschrijver bij Artez, het conservatorium van Zwolle, en bestuurslid van de NVMB

Met dank aan Jantien Dubbeldam

versity Repository. Ook wordt studenten geleerd dat er meer te halen is op internet dan Google Scholar en dat het de moeite loont minder bekende digitale bronnen te raadplegen. Op het gebied van de muziek is dat bijvoorbeeld RILM (Abstracts of Music Literature), dat wordt samengesteld door wetenschappers.

‘Hoewel de digitale informatievoorziening steeds belangrijker zal worden, zie ik voor de toekomst nog steeds bestaansrecht voor een papieren collectie. Zeker voor de humaniora, voor de bètadisciplines ligt dat anders,’ zegt Van Gemert. ‘Een sprekend voorbeeld is het fenomeen IMSLP, het gratis toegankelijk bladmuziekarchief. Daarin is ontzettend veel auteursrechtvrije bladmuziek beschikbaar. Hoe fijn het ook



is om obscure en historische uitgaven te kunnen vinden, voor de wetenschappelijk verantwoorde actuele uitgaven ben je nog steeds afhankelijk van de papieren publicaties van de toonaangevende muzikuitgeverijen, al is men daar met de digitale innovaties aan een inhaalslag bezig.’

Elisa Rodenburg: ‘De specifieke kennis van orkestbibliothecarissen is van groot belang voor de orkesten en hun musici’

Elisa Rodenburg werkt sinds een half jaar voor Het Gelders Orkest als orkestbibliothecaris. De baan orkestbibliothecaris is misschien wel de traditioneelste onder de muziekbibliothecarissen. Haar belangrijkste taak is het leveren van de juiste bladmuziek aan de 65 orkestleden. Het orkest beschikt over een behoorlijke bibliotheek voor eigen gebruik. Daarnaast koopt Rodenburg nieuw

ken,’ legt Rodenburg uit. Het is aan haar om die streken in alle partijen te noteren. Ook andere aanpassingen als het veranderen van een toonsoort hoort tot de taken van een orkestbibliothecaris. ‘Als musici de muziek thuis gaan instuderen, komen ze de partijen bij mij ophalen. Voor de eerste orkestrepetitie zorg ik dat alles in de juiste volgorde op de lessenaars staat. Op een werkdag lopen alle werkzaamheden door elkaar en ben ik ook bezig met de voorbereidingen voor de volgende maand en het volgend seizoen.’

Daarnaast doet ze research naar onduidelijkheden in de muziek en vragen over de bezetting (hoeveel en welke instrumenten precies nodig zijn voor een bepaalde uitvoering ligt vaak niet van tevoren vast).

‘Momenteel speelt iedereen als van-



zelfsprekend nog van papier, maar in de komende jaren zal blijken of men naar het spelen van tablets overgaat,’ zegt Rodenburg. ‘Sommige orkesten doen dat al.’ Een andere trend die ze signaleert is dat bij sommige orkesten tegenwoordig – uit bezuinigingsoverwegingen – een van de musici de rol van bibliothecaris vervult.

Rodenburg hoopt over tien jaar nog steeds orkestbibliothecaris te kunnen zijn. ‘Ik zit zelf pas kort in het vak, maar ik weet dat mijn collega’s over enorm veel specifieke kennis beschikken die van groot belang is voor de orkesten en hun musici. De functie van een bibliothecaris is in ieder geval onmisbaar. Want iemand met kennis van zaken moet zorgen dat de spullen goed en op tijd beschikbaar zijn,’ onderstreept Rodenburg haar specialisme.

materiaal aan of huurt ze de muziek. Niet alle orkestmuziek is namelijk te koop. Orkestwerken waar auteursrecht op rust kunnen in de regel alleen maar gehuurd worden. Dit heeft onder meer te maken met de afdracht van royalties.

‘Mijn belangrijkste taak is de musici op tijd van de juiste muziek te voorzien. Van een speurtocht naar de juiste uitgave tot het eventuele bestellen. Wanneer de partituren en partijen eenmaal binnen zijn, moet ik zorgen dat de aanvoerders van de strijkers de streken bepalen. Strijkers dienen immers synchroon te strijken, omhoog of omlaag. Dat zijn de zogenaamde op- en afstre-

Nieuwsgierig naar de rest?

**Bestel gratis een
proefnummer van
InformatieProfessional**

Stuur een mail naar
administratie@informatieprofessional.nl
ovv 'proefnummer'